

Productengids REMI Sociaal Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Expertisecentrum Budget & Financieel Welzijn

Inhoudstafel

Woord vooraf	4
1. Inleiding.....	5
1.1. Referentiebudgetten	5
1.2 Prijsactualisatie	6
1.3. Afkortingen en termen	7
2. Gezonde leefstijl: voeding en bewegen.....	8
2.1. Voeding	8
2.2. Keukenuitrusting.....	10
2.3. Beweging.....	13
3. Kleding	14
3.1. Kledingonderhoud.....	15
3.2. Kleding volwassen man	17
3.3. Kleding volwassen vrouw	19
3.4. Kinderkleding.....	21
3.4.1. Kleding Baby	21
3.4.1. Kleding K2.....	22
3.4.2. Kleding K4.....	23
3.4.3. Kleding K8.....	25
3.4.4. Kleding K15.....	27
3.5. Kleding student – man	29
3.6. Kleding student – vrouw	30
4. Gezondheid en persoonlijke verzorging	32
4.1. Persoonlijke hygiëne en lichaamsverzorging	32
4.2. Gezondheid	34
4.3. Gezondheid en persoonlijke verzorging Baby.....	37
5. Huisvesting en Veiligheid	38
5.1. Huur / kosten eigenaars.....	38
5.2. Verbruikerskosten.....	40
5.3. Overige huisvestingskosten	42
5.4. Veiligheid	44
6. Rust en ontspanning.....	46

6.1. Rust	46
6.2. Ontspanning	48
7. Veilige kindertijd	50
7.1. Onderwijs	51
7.1.1. Onderwijskosten per onderwijsniveau	53
7.2. Kindertijd	54
8. Onderhouden van relaties	56
9. Mobiliteit	59
9.1. Basismobiliteit	59
9.2. Illustratieve autokosten	61
10. Kost en inwon	62

Woord vooraf

In deze editie van de productengids vindt u alle prijzen die gehanteerd worden in berekening van de referentiebudgetten voor menswaardig leven. In de inleiding van deze gids vindt u een korte introductie over de referentiebudgetten menswaardig leven en een toelichting over de actualisatie van deze prijzen. Vervolgens worden in de verschillende hoofdstukken de specifieke producten en diensten opgelijst per korf waarin zij werden ondergebracht in de referentiebudgetten. We hopen met deze gids een naslagwerk en referentiedocument te bieden aan maatschappelijk werkers die werken met referentiebudgetten in hun dagelijkse praktijk. Het is belangrijk te onthouden dat met deze prijzengids geen één-op-één vergelijking mogelijk is met de wetenschappelijk gecommuniceerde referentiebudgetten of de budgetten die men bekomt vanuit de verschillende tools om referentiebudgetten op maat te berekenen omdat de achterliggende berekening volgens de gezinskenmerken niet opgenomen werden in deze gids.

1. Inleiding

1.1. Referentiebudgetten

Referentiebudgetten voor menswaardig leven geven een antwoord op de vraag hoeveel inkomen een gezin minimaal nodig heeft om volwaardig aan de maatschappij te kunnen deelnemen. Het Expertisecentrum Budget en Financieel Welzijn onderzocht op basis van (inter)nationale richtlijnen, wetenschappelijke expertise en focusgroepgesprekken welke goederen en diensten noodzakelijk zijn om aan de samenleving te kunnen deelnemen. In deze gids worden de verschillende goederen en diensten die opgenomen werden in deze referentiebudgetten opgelijst. Het is echter belangrijk om te vermelden dat de samenstelling van deze lijst illustratief en **niet prescriptief** is. Individuen kunnen hun budget besteden aan producten en diensten die voor hen relevant zijn. De productenlijst is daarom geen strikte definitie van wat nodig is voor een menswaardig leven, maar een hulpmiddel om inzicht te geven in het minimale inkomen dat hiervoor nodig is. We hanteren hiervoor de indeling van de korven van de referentiebudgetten, die verwijzen naar de elf intermediaire behoeften die vervuld moeten kunnen worden om menswaardig leven en volwaardige participatie mogelijk te maken. Om volwaardig te kunnen participeren aan de samenleving, moeten mensen minimaal kunnen beschikken over voldoende en adequate: voeding, kleding, huisvesting, gezondheidszorg en persoonlijke verzorging, nachtrust en ontspanning. Daarnaast moeten ze een veilige kindertijd hebben doorgemaakt, de mogelijkheden krijgen om betekenisvolle sociale relaties te onderhouden, zich veilig voelen en voldoende mobiel zijn. Voor elk van deze intermediaire behoeften werden een aantal goederen en diensten voorgesteld die minimaal noodzakelijk zijn om deze behoeften te vervullen. Deze lijst is een illustratieve invulling die ons toelaat het minimaal noodzakelijke budget te berekenen voor hypothetische gezinnen die aan een aantal achterliggende assumpties voldoen¹. Het is dus ook mogelijk om aan een behoefte te voldoen op basis van andere goederen en diensten, en voor een reëel gezin kunnen er bijkomende goederen en diensten noodzakelijk zijn afhankelijk van hun specifieke leefomstandigheden. Bij de ontwikkeling van de referentiebudgetten, en ook bij het samenstellen van deze productengids volgen we deze indeling gebaseerd op het vervullen van behoeften. De verschillende tools die gebaseerd zijn op de referentiebudgetten gebruiken andere indelingen omdat deze bedoeld zijn voor gebruik in de praktijk met concrete leefsituaties waarbij bijvoorbeeld het onderscheid tussen vaste kosten (bv. huur en verbruikerskosten) en leefgeld (bv. kleding, ontspanning) relevanter is.

¹ Voor meer uitleg, zie: Storms, Goedemé & Nisen (2025). Wat heeft een gezin minimaal nodig in België? Referentiebudgetten als gids voor een menswaardig inkomen. Brussel: Politeia.

1.2 Prijsactualisatie

Om de minimale uitgaven te ramen die nodig zijn voor volwaardige maatschappelijke participatie, wordt bij de prijsbepaling een gefaseerde aanpak gevolgd. Eerst wordt bepaald welk kwaliteitsniveau een product of dienst minimaal moet hebben om de onderliggende behoefte voldoende te vervullen. Daarna worden de producten geprijsd in een representatief aanbod van winkels en aanbieders, met drie criteria:

- het aanbod moet ruim en betaalbaar zijn;
- de winkels moeten geografisch verspreid zijn over België;
- ze moeten vlot bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.

De gekozen producten moeten niet alleen functioneel voldoen, maar ook sociaal aanvaardbaar en haalbaar zijn, in het bijzonder voor mensen met een beperkt budget. Daarom wordt rekening gehouden met feitelijke aankoopgewoonten en de input van ervaringsdeskundigen in armoede en focusgroepen. Bij de prijsnotering wordt meestal het goedkoopste geschikte product gekozen, maar niet altijd. Voor basisproducten met weinig variatie (zoals tandenborstels of havermost) volstaat dit. Voor andere categorieën – zoals voeding, kleding of verzorgingsproducten – wordt een aangepaste strategie gevolgd die voldoende keuzevrijheid, seizoensgebondenheid en leeftijdsgebonden behoeften respecteert. Tijdelijke promoties of discountprijzen worden bewust uitgesloten, omdat ze onvoldoende representatief en niet voor iedereen toegankelijk zijn. Daarnaast worden ook wit- en bruingoed opgenomen (bv. een wasmachine of een bed). Hun aankoopprijs wordt omgerekend naar een maandelijkse kost op basis van de gemiddelde levensduur, zodat gezinnen de mogelijkheid hebben te sparen voor vervanging.

Sinds de update van 2024 worden verschillende producten tweedehands geprijsd, voorbeelden hiervan zijn: kinderfietsen, kindervagens, kinderzitjes voor in de auto en de illustratieve kost voor een persoonswagen. Als laatste wordt voor een selecte hoeveelheid babyproducten rekening gehouden met de eventuele doorverkoopwaarde van de producten op de tweedehandsmarkt. Voorbeelden hiervan zijn: het babybadje en het verzorgingskussen voor baby's.

De prijzen worden ten slotte regelmatig geactualiseerd: sinds 2022 gebeurt een volledige prijsnotering om de 2,5 jaar, terwijl tussentijds halfjaarlijks wordt bijgesteld met subindices uit de consumptieprijsindex. Om de vijf jaar volgt een bredere inhoudelijke herziening, zodat ook maatschappelijke veranderingen en verschuivende sociale normen mee verwerkt worden.

1.3. Afkortingen en termen

In deze gids worden een aantal afkortingen en termen gehanteerd, deze worden in onderstaande tabel toegelicht.

Tabel 1: Termen en afkortingen.

Term	Betekenis
K0	Kind tussen 0 en 1 jaar, baby
K2	Kind tussen 1 en 2.5 jaar, voorschools
K4	Kind tussen 2.5 en 6 jaar, kleuteronderwijs
K8	Kind tussen 6 en 12 jaar, lager onderwijs
K15	Kind tussen 12 en 18 jaar, secundair onderwijs
All	Alleenstaande
Kopp	Koppel
Volw	Volwassene
*	Product is illustratief geprijsd en is GEEN standaard onderdeel van de berekening in REMI Sociaal

2. Gezonde leefstijl: voeding en bewegen

De korf voor een gezonde leefstijl toont de minimale kost voor typegezinnen om gezonde, gevarieerde en smakelijke maaltijden te bereiden en voldoende beweging te hebben. Deze korf bevat voedingsmiddelen in lijn met de voedingsaanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad en de Wereldgezondheidsorganisatie. Daarnaast bevat deze korf ook de nodige keukenbenodigdheden om maaltijden thuis te kunnen bereiden, serveren, consumeren en bewaren, en een beperkte uitgave voor een betalende bewegingsactiviteit.

Voor de aankoop van voedingsproducten werd gekozen om te prijzen in Colruyt, waar de prijzen gemiddeld 6 tot 14% lager liggen dan in andere ketens. Omdat niet iedereen toegang heeft tot Colruyt en om keuzevrijheid te waarborgen, werden de genoteerde prijzen verhoogd met 10%. Voor keukenuitrusting werd IKEA als belangrijkste retailer gekozen, omwille van het betaalbare en ruime aanbod, de spreiding van verkooppunten en de online beschikbaarheid. Grote toestellen (zoals koelkast en diepvriezer) werden geprijsd bij Vanden Borre. Voor beweging werd een budget voorzien voor een tweewekelijkse zwembeurt in een openbaar zwembad, dat ook kan worden besteed aan andere activiteiten

2.1. Voeding

De voedingsbudgetten worden berekend op basis van de Voedingsaanbevelingen voor België (Hoge Gezondheidsraad, 2019 ²). Ze vormen de basis voor de aan te raden inname van voedingsmiddelen. De inhoud van de korf 'voeding' bevat dus voedingsproducten die noodzakelijk zijn om de inname van de aanbevolen nutriënten mogelijk te maken met het oog op het realiseren en het behouden van een goede gezondheid. Het gaat hier om een illustratieve invulling van het voedingsbudget, het is perfect mogelijk om met andere producten tot een vergelijkbare inname aan nutriënten te komen. Vandaar vermelden we hier enkel het totaal voedingsbudget per maand en per week volgens leeftijd en geslacht. Bij de berekening van het voedingsbudget gaan we ervan uit dat alle gezinsleden in een goede gezondheid verkeren en geen aangepaste voeding nodig hebben. Verder veronderstellen we dat alle maaltijden thuis worden bereid en dat gezinnen de voedingsproducten op een economische, maar toch haalbare manier aankopen, bereiden en consumeren.

Voeding heeft niet alleen een nutritionele functie, maar vervult daarnaast ook een aantal sociale en psychologische functies. Aan de hand van voeding tonen vele culturen hun gastvrijheid. Tafelen is ook een manier waarop mensen zich ontspannen, feest vieren of een manier om moeilijke of zakelijke gesprekken te voeren. De specifieke voedingsproducten die nodig zijn om de psychosociale functies te vervullen, worden echter niet meegenomen in de korf 'gezonde leefstijl'. We nemen deze wel op in de korven voor 'rust en ontspanning', 'veilige kindertijd' en 'het onderhouden van relaties'.

² Hoge Gezondheidsraad. (2019). Voedingsaanbevelingen voor de Belgische volwassen bevolking met een focus op voedingsmiddelen-2019. Brussel: HGR NR. 9284.

Tabel 2: Voedingsbudget per maand en per week.

Voedingsbudget	Per maand	Per week
Volwassen vrouw	217.65	50.23
Volwassen man	228.31	52.69
Baby	83.91	19.36
Kind 2 jaar	98.04	22.63
Kind 4 jaar	123.87	28.58
Kind 8 jaar	190.76	44.02
Kind 15 jaar	217.80	50.26
Vrouw 65+	218.37	50.39
Man 65+	228.94	52.83

2.2. Keukenuitrusting

Om gezonde en gevarieerde maaltijden te kunnen bereiden, hebben gezinnen keukenmateriaal nodig. De functies van keukenbenodigdheden kunnen als volgt worden ingedeeld:

- Opbergen en bewaren van voedingsmiddelen (bijvoorbeeld een kast, een koelkast of diepvriezer);
- Bereiden van voeding (bijvoorbeeld potten en pannen);
- Serveren van maaltijden (bijvoorbeeld een serveerschaal of ovenwanten);
- Consumeren van voeding (bijvoorbeeld bestek, borden, een tafel en stoelen);
- Verzorgen van basishygiëne (bijvoorbeeld een afwasdoek, een detergent om de afwas te doen, een vuilnisbakje)

De aard en de aantallen van de toegeschreven producten per gezin is afhankelijk van de gezinsgrootte en de leeftijd van de gezinsleden. Kotstudenten krijgen extra budget voor de aankoop van een (selecte) keukenuitrusting om te gebruiken op kot.

Tabel 3: Keukenbenodigdheden.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Tafel 4 personen	1	45.58	180
Tafel 6 personen	1	130.70	180
Tafellaken	1	15.35	60
Stoelen	1pp	13.16	120
Stellingkast	1	15.19	180
Ijskast	1	275.66	120
Kookfornuis+oven	1	398.46	120
Diepvriezer kleiner	1	302.70	180
Diepvriezer middel	1	505.18	180
Diepvriezer groot	1	596.30	180
Mixer	1	46.16	60
Garde	1	5.01	60
Soeplepel	1	7.02	180
Houten lepel	1	2.01	24
Blikopener	1	5.01	60
Flessenopener	1	3.01	60
Scherp mes (universeel mes)	1	10.04	120
Kokmes	1	18.07	120

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Schilmesje	1	8.03	60
Snijplankje	1	4.01	60
Dunschiller	1	3.01	60
Rasp	1	3.52	120
Huishoudschaar	1	1.51	60
Serveerschaal	1 per 2p	3.49	60
Ovenschaal	1	6.97	120
Potjes voor diepvriezer	1	6.21	120
Plastic zakjes voor diepvriezer	1	1.75	12
Zilverpapier (aluminiumfolie)	1 per 2p	2.06	12
Vershoudfolie	2 per 2p	1.64	4
Voorraadpotten	4	3.11	120
Afwasproduct	1	0.93	3
Afwasdoek	2	1.04	12
Huishoudhanddoeken	2 + 1pp	0.51	60
Afwassponsje	1	0.05	1
Diep bord	1pp	0.57	120
Grote borden	1pp	0.57	120
Kleine borden	1pp	0.57	120
Koffiekop en schotel	1pp	3.11	120
Glazen	1pp	0.78	120
Bestek	1pp	1.00	180
Extra lepels om op te scheppen	1	3.01	180
Eierdopjes	1pp	7.26	120
Pannenlapjes	2	1.28	120
Pannenonderzetters	3	1.00	120
Soeppot	1	12.96	180
Pot (groenten)	1	9.96	180
Steelpan	1	7.97	180
Steelpan	1	9.96	180
Pannen	1	9.96	60
Stoommandje	1	4.98	60
Vergiet	1	1.50	60
Filter	1	12.96	180
Isoleerkan	1	22.93	120

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Isoleerkan voor werk of uitstap	1	7.97	60
Brooddoos voor werk of uitstap	1pp	4.49	60
Filter voor dampkap	1	11.40	12
Maatbeker	1	4.98	120
Vuilbak keuken	1	19.94	180
Waterkan	1	1.50	60
Microgolf	1	52.47	120
Clips om zakjes af te sluiten	1	2.07	60
Vuilzakjes keuken vuilbak	3	1.55	12
Herbruikbare groenten en fruit zakjes	1	2.59	12

Tabel 4: Benodigdheden voeding baby.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Handmatige borstpomp	1	18.93	12
Zakjes om borstvoeding te bewaren	100	0.40	12
Koeltas om afgekolfd melk in te vervoeren	1	1.99	12
Koelelementen voor koeltas	2	1.00	12
Babyflessen met speen	6	9.99	12
Extra spenen voor babyfles	2	3.76	12
Flessenborstel	1	1.00	12
Hydrofielgoed	4	2.56	30
Slabbetjes	8	1.01	30
Bordje en kommetje baby	1	7.25	30
Babylepel	2	2.01	30
Open drinkbeker	2	3.11	30
Eetstoel	1	8.10	30
Borstvoedingsbeha's	2	20.82	11

2.3. Beweging

Tabel 5: Gemiddelde prijzen betaalde bewegingsactiviteit.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
sport volwassene	1	6.93	1
sport K0	1	0.75	1
sport K2	1	0.75	1
sport K4	1	4.22	1
sport K8	1	4.22	1
sport K15	1	5.57	1
sport 65+	1	6.25	1
sport student	1	3.72	1

3. Kleding

Geschikte kleding is een essentiële voorwaarde voor volwaardige maatschappelijke participatie. Ze beschermt tegen uiteenlopende weersomstandigheden en is noodzakelijk bij sport- en werk gerelateerde activiteiten. Daarnaast speelt kleding een belangrijke rol in het vervullen van sociale rollen, de ontwikkeling van een persoonlijke identiteit en het verkrijgen van sociale aanvaarding. De levensduur van kleding hangt af van zowel groei als slijtage. Bij kinderen is die duidelijk korter dan bij volwassenen. Baby's wisselen vaak al na drie maanden van maat. Voor kinderen en jongeren tot 15 jaar hanteren we doorgaans een gebruiksduur van 12 maanden, met een verlenging tot 24 maanden voor kledingstukken die oversized kunnen worden gedragen zoals jassen of pyjama's. Voor volwassenen is de levensduur vooral afhankelijk van slijtage. Door te kiezen voor relatief slijtvaste stoffen wordt uitgegaan van 24 tot 36 maanden, afhankelijk van de gebruiksfrequentie.

De prijzen zijn genoteerd bij toegankelijke en betaalbare winkelketens met een breed aanbod (zoals Zeeman, H&M, Decathlon, C&A en Zara). Voor de meeste kledingstukken wordt het op drie na goedkoopste product dat voldoet aan de kwaliteitscriteria geselecteerd; voor basisstukken (zoals sokken en ondergoed) geldt de laagste prijs. Aangezien tweedehands en koopjesperiodes ingeburgerd zijn, wordt een korting van 10% toegepast op de genoteerde prijzen van nieuwe kledingstukken. Er wordt een apart kledingbudget per kind berekend, zonder rekening te houden met doorschuiven binnen het gezin. Na de voorziene afschrijftermijn wordt aangenomen dat de kleding versleten is. Onderhouds- en opbergmateriaal is geprijsd bij onder meer IKEA, Colruyt, Veritas en Vanden Borre.

Tabel 6: Kledingbudget per maand.

Kledingsbudget	Per maand
Volwassen vrouw	46.73
Volwassen man	53.93
Baby	46.97
Kind 2 jaar	55.56
Kind 4 jaar	54.19
Kind 8 jaar	63.78
Kind 15 jaar	80.36
Student vrouw	52.40
Student man	46.42

Noot: Kledingbudgetten voor volwassenen zijn die van niet werkenden.

3.1. Kledingonderhoud

We voorzien in het kledingbudget voldoende mogelijkheden om kleding op een hygiënische en praktische manier op te bergen en te onderhouden. We gaan ervan uit dat kleding thuis wordt gewassen en gedroogd wordt aan de lucht. Er wordt ook een budget voorzien voor het onderhoud van schoenen en herstel van kleding en schoenen

Tabel 7: Kledingonderhoud.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur maanden	in
Strijkplank	1	24.93	60	
Strijkijzer	1	38.70	60	
Droogrek klein	1	24.93	60	
Droogrek groot	1	49.86	60	
Wasspelden klein gezin	1	3.12	60	
Wasspelden groot gezin	1	6.24	60	
Wasmand	2	5.97	180	
Kleerkasten	1	101.31	180	
Kapstokken voor in de kleerkast (kleeerhangers)	10	0.16	180	
Kapstok voor jassen	1	1.01	60	
Schoenenkast/rek klein	1	15.19	180	
Schoenenkast/rek groot	1	20.25	180	
Klapstoel	1	10.12	180	
Wanddrooglijn	1	32.91	60	
Reistas	1	55.52	60	
Ontvlekker	1	4.85	Afhankelijk gezinsgrootte	van
Spray om waterdicht te maken	1	8.95	12	
Schoensmeer zwart	1	3.86	12	
Schoensmeer bruin	1	3.86	12	
Borstels voor schoenenpoets	1	3.31	120	
Veters	1	1.01	24	
Naaigerief	1	10.89	12	
Kniestukken	1	3.10	12	
Instrijkbare zoomband	1	8.71	12	
Elastiekdraad	1	2.80	12	

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur maanden	in
Wasmachine	1	385.41	120	
Waspoeder	1	6.88	80	
Wasverzachter (azijn)	1	0.49	Afhankelijk gezinsgrootte	van
Schoenonderhoud totaal	1	43.14	24	
Was en droogbeurt wassalon	1	6.87	Afhankelijk gezinsgrootte	van

3.2. Kleding volwassen man

In onderstaande tabel vindt u het overzicht van de kledingstukken inbegrepen in het kledingbudget van een niet-werkende volwassen man. Voor werkende volwassen mannen worden een aantal extra kledingstukken meegeteld (ribfluwelen broek, chino broek, hemd lange mouwen, hemd korte mouwen, wintertrui, zomertrui).

Tabel 8: Kleding en schoenen volwassen man.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Winterjas	1	60.02	36
Vest blazer	1	69.25	36
Regenjas met rits en kap	1	38.58	60
Fluo jasje	1	4.95	120
Jeansbroek	3	29.67	24
Ribfluwelen/corduroy broek	1	40.01	36
Chino broek	1	30.66	36
Bermuda	2	19.78	24
Hemd lange mouw	2	5.99	24
Hemd korte mouw	1	19.78	24
T-shirt lange mouwen	2	20.01	24
T-shirt korte mouwen	7	9.88	24
Fleece trui	1	20.01	48
Wintertrui multifunctioneel	3	20.00	24
Wintertrui uitgangskledij	1	30.01	36
Zomertrui multifunctioneel	2	19.78	24
Zomertrui uitgangskledij	1	19.78	36
Cardigan	1	39.56	36
T-shirt sport	1	3.96	24
Short sport	1	6.93	24
Training (vest + broek)	1	24.73	48
Zwemshort/broek	1	17.81	24
Onderbroek	14	1.73	24
Pyjama winter	2	16.00	24
Pyjama zomer	2	9.88	24
Wintersokken	10	1.00	24
Zomersokken	10	0.99	24

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Sportsokken	2	0.66	24
Winterpet	1	7.07	36
Zomerpet	1	10.23	36
Handschoenen	1	10.09	36
Sjaal	1	13.11	36
Paraplu	1	10.24	36
Stropdas	1	14.33	36
Riem	1	19.45	30
Geklede schoen	1	69.09	120
Winterschoen	1	70.33	12
Zomerschoen	1	54.29	12
Sportschoen	1	39.48	24
Gummy laarzen	1	14.80	120
Slippers	1	5.91	48
Pantoffels	1	14.80	48
Portefeuille	1	10.23	36
Handtas/rugzak	1	20.18	36

3.3. Kleding volwassen vrouw

In onderstaande tabel vindt u het overzicht van de kledingstukken inbegrepen in het kledingbudget van een niet-werkende volwassen vrouw. Voor werkende volwassen vrouwen worden een aantal extra kledingstukken meegeteld (hemd lange mouwen, hemd korte mouwen, wintertrui, zomertrui en nylonkousen).

Tabel 9: Kleding en schoenen volwassen vrouw.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Winterjas	1	60.64	36
Geklede vest type blazer	1	49.57	36
Regenjas met rits en kap	1	49.58	60
Fluo jasje	1	4.96	120
Jeansbroek	3	25.77	24
Ribfluwelen/corduroy broek	1	40.41	36
Kleed Zomer	2	26.77	24
Kleed winter	2	20.20	24
Rok zomer	3	21.81	24
Rok Winter	2	16.16	24
Bermuda	2	19.82	36
Hemd lange mouw	1	16.09	24
Hemd korte mouw	1	15.86	24
T-shirt lange mouwen	2	7.92	24
T-shirt korte mouwen	7	7.92	24
Wintertrui multifunctioneel	3	17.17	24
Wintertrui uitgangskledij	1	20.20	36
Zomertrui multifunctioneel	3	15.86	24
Zomertrui uitgangskledij	1	23.79	36
Cardigan	1	24.78	36
T-shirt sport	1	3.97	24
Legging sport	1	4.96	24
Training (vest + broek)	1	38.68	48
Badpak	1	11.90	24
Onderbroek	14	1.23	24
BH	4	17.84	24
Sport BH	1	15.86	24

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Pyjama winter	2	13.13	24
Pyjama zomer	2	7.92	24
Wintersokken	10	1.01	24
Nylonkousen pantys	3	2.52	24
Zomersokken	10	0.69	24
Sportsokken	2	1.09	24
Muts	1	7.07	36
Zomerpet	1	13.31	36
Handschoenen	1	10.09	36
Paraplu	1	10.24	36
Sjaal	1	10.08	36
Riem	1	13.31	30
Aansteekschoen	1	74.29	60
Winterschoen	1	70.23	12
Zomerschoen	1	59.39	12
Sportschoen	1	39.62	24
Gummy laarzen	1	12.87	120
Slippers	1	12.87	48
Pantoffels	1	7.92	48
Fleece trui	1	19.10	48
Portefeuille	1	10.23	36
Handtas/rugzak	1	20.18	36

3.4. Kinderkleding

Kleding van kinderen en adolescenten heeft een veel kleinere levensduur dan deze van volwassenen omdat hun lichaam tot de leeftijd van 19 jaar groeit. Voor kinderen en jongeren opteerden we daarom voor een standaard draagtijd van één jaar. Voor de kledingstukken die ‘oversized’ kunnen worden gedragen (bv. een jas, onderhemdjes, pyjama’s) kozen we voor een afschrijftijd van twee jaar. In het kledingbudget voor een kind worden een minimaal aantal noodzakelijke kledingstukken aangekocht aan een relatief lage prijs. We kunnen veronderstellen dat deze versleten zijn na draagtijd en ze dus niet meer kunnen worden doorgegeven van het ene kind naar het andere.

3.4.1. Kleding Baby

Tabel 10: Kleding baby (0-1 jaar).

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Winterjas	1	15.14	12
Regenjas	1	20.48	12
Broekjes - lang - op leeftijd	2	7.04	3
Broekjes - lang - op de groei	2	7.04	6
Broekjes kort/ rokjes - op leeftijd	1	4.03	3
Broekjes kort/ rokjes - op de groei	1	4.03	6
T-shirts - lange mouwen - op leeftijd	2	4.03	3
T-shirts - lange mouwen - op de groei	2	4.03	6
T-shirts - korte mouwen - op leeftijd	2	4.02	3
T-shirts - korte mouwen - op de groei	2	4.02	6
Trui - op leeftijd	1	6.56	3
Trui - op de groei	1	6.56	6
Vest	1	7.04	6
Body's - lange mouwen - op leeftijd	3	2.00	3
Body's - lange mouwen - op de groei	3	2.00	6
Body's - korte mouwen - op leeftijd	2	1.10	3
Body's - korte mouwen - op de groei	2	1.10	6
Pyjama's/ kruippakjes - op leeftijd	3	7.04	3
Pyjama's/ kruippakjes - op de groei	3	7.04	6
Kousen	10	1.00	6
Wintermuts en wanten	1	9.21	12
Sjaal	1	6.14	12

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Zomerhoedje/pet	1	5.11	12
Babymuts	1	2.04	12
Kruipschoentjes	1	17.19	12

3.4.1. Kleding K2

Tabel 11: Kleding kind van voorschoolse leeftijd (1-2.5 jaar).

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Winterjas met kap zonder knopen	2	25.85	24
Regenjas met rits en kap	1	22.16	24
Fluo jasje	1	7.05	60
Jeansbroek met rek	2	20.14	12
Ribfluwelen broek met rek	1	13.43	12
Legging/joggingbroek	2	10.06	12
Speelbroek	3	9.06	12
Bermuda met rek	3	6.03	12
T-shirt lange mouwen	2	5.04	12
T-shirt lange mouwen ravotten	3	3.31	12
T-shirt korte mouwen	7	6.03	12
T-shirt korte mouwen ravotten	3	4.02	12
Fleece trui	1	14.48	12
Wintertrui multifunctioneel	1	15.50	12
Wintertrui speeltijd	3	10.33	12
Zomertrui multifunctioneel	1	10.06	12
Zomertrui speeltijd	3	7.04	12
Cardigan	1	16.11	12
Sport T-shirt	1	4.03	12
Short	1	5.04	12
Training (vest + broek)	1	12.09	12
Zwemshort/broek/badpak	1	7.05	12
Onderhemd	3	2.31	24
Onderbroek	10	1.00	12
Pyjama winter	2	8.26	24
Pyjama zomer	2	6.03	24

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Wintersokken kort	10	0.90	12
Zomersokken	10	0.60	12
Sportsokken	2	0.89	12
Muts	1	7.07	12
Zomerpet	1	8.18	12
Handschoenen	1	4.53	12
Sjaal	1	10.08	12
Riem	1	13.31	24
Ravotschoenen	1	23.87	12
Winterschoen	1	47.96	12
Zomerschoen	1	38.20	12
Sportschoen	1	21.97	12
Gummy laarzen	1	17.19	12
Slippers	1	9.54	12
Pantoffels	1	17.19	12
Turnpantoffels	1	6.68	12
Rugzak	1	5.05	36

3.4.2. Kleding K4

Tabel 12: Kleding kind leeftijd kleuterschool (2.5-6 jaar).

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Winterjas met kap zonder knopen	2	25.85	24
Regenjas met rits en kap	1	20.15	24
Fluo jasje	1	7.05	60
Jeansbroek met rek	2	20.14	12
Ribfluwelen broek met rek	1	13.43	12
Legging/joggingbroek	2	8.05	12
Speelbroek	3	5.03	12
Bermuda met rek	3	8.05	12
T-shirt lange mouwen	2	5.04	12
T-shirt lange mouwen ravotten	3	3.31	12
T-shirt korte mouwen	7	5.03	12
T-shirt korte mouwen ravotten	3	4.02	12

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Fleece trui	1	14.48	12
Wintertrui multifunctioneel	1	15.50	12
Wintertrui speekledij	3	10.33	12
Zomertrui multifunctioneel	1	10.06	12
Zomertrui speekledij	3	7.04	12
Cardigan	1	15.10	12
T-shirt	1	4.03	12
Short	1	5.04	12
Training (vest + broek)	1	9.07	12
Zwemshort/broek/badpak	1	8.06	12
Onderhemd	3	2.00	24
Onderbroek	10	1.25	12
Pyjama winter	2	8.26	24
Pyjama zomer	2	6.03	24
Wintersokken kort	10	0.90	12
Zomersokken	10	0.60	12
Sportsokken	2	0.75	12
Muts	1	7.07	12
Zomerpet	1	8.18	12
Handschoenen	1	4.53	12
Sjaal	1	10.08	12
Riem	1	13.31	24
Ravotschoenen	1	23.87	12
Winterschoen	1	57.56	12
Zomerschoen	1	38.20	12
Sportschoen	1	18.15	12
Gummy laarzen	1	14.32	12
Slippers	1	9.54	12
Pantoffels	1	17.19	12
Turnpantoffels	1	6.68	12
Rugzak	1	5.05	36

3.4.3. Kleding K8

Tabel 13: Kleding kind leeftijd lagere school (6-12 jaar).

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Winterjas met kap	2	31.01	24
Regenjas met rits en kap	1	25.18	24
Fluo jasje	1	7.05	60
Jeansbroek	3	20.14	12
Ribfluwelen broek	1	23.77	12
Speelbroek	3	9.06	12
Bermuda	3	10.06	12
Hemd lange mouw	1	15.14	12
Hemd korte mouw	1	15.10	12
T-shirt lange mouwen	2	6.73	12
T-shirt lange mouwen	3	3.02	12
T-shirt korte mouwen	7	6.03	12
T-shirt korte mouwen	3	3.01	12
Fleece trui	1	15.51	12
wintertrui multifunctioneel	1	15.50	12
Wintertrui speelkledij	3	10.33	12
Zomertrui multifunctioneel	1	13.08	12
Zomertrui speelkledij	3	6.03	12
Cardigan	1	16.11	12
T-shirt	1	4.03	12
Short	1	6.04	12
Training (vest + broek)	1	9.07	12
Zwemshort/broek	1	7.05	12
Onderhemd (type Marcelleke)	3	2.31	24
Onderbroek	10	1.63	12
Pyjama winter	2	10.33	24
Pyjama zomer	2	7.04	24
Wintersokken kort	10	0.90	12
Zomersokken	10	0.60	12
Sportsokken	2	0.66	12
Muts	1	4.03	12

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Zomerpet	1	8.18	12
Handschoenen	1	15.14	12
Sjaal	1	10.08	12
Riem	1	13.31	24
Ravotschoenen	1	38.20	12
Winterschoen	1	57.56	12
Zomerschoen	1	47.75	12
Sportschoen	1	19.11	12
Gummy laarzen	1	12.41	24
Slippers	1	9.54	12
Pantoffels	1	14.32	12
Turnpantoffels	1	6.68	12
Rugzak	1	5.05	36

3.4.4. Kleding K15

Tabel 14: Kleding kind leeftijd secundaire school (12-18 jaar).

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Winterjas	2	51.69	18
Regenjas met rits en kap	1	20.15	18
blazer/jeansjasje	1	33.19	18
Fluo jasje	1	8.06	120
jeansbroek	3	20.14	18
Ribfluwelen broek	1	26.88	18
Kleed zomer	3	20.10	18
Kleed winter	3	20.67	18
Rok zomer	3	26.14	18
Rok winter	3	13.43	18
Bermuda	2	10.06	18
Hemd lange mouw	1	15.06	18
Hemd korte mouw	1	16.11	18
T-shirt lange mouwen	2	10.06	18
T-shirt korte mouwen	10	6.03	18
Wintertrui multifunctioneel	2	16.53	18
Wintertrui uitgangskledij	1	20.67	18
Fleece trui	1	16.53	18
Zomertrui multifunctioneel	2	13.08	18
Zomertrui uitgangskledij	1	26.14	18
Cardigan	1	20.14	18
T-shirt	1	4.03	18
Legging	1	5.04	18
Training (vest + broek)	1	24.18	18
Badpak	1	12.09	18
Onderbroek	14	1.25	18
BH	4	18.12	18
sport BH (nieuw 2013)	1	16.11	18
Pyjama winter	2	13.43	18
Pyjama zomer	2	8.05	18
Wintersokken kort	10	1.03	18

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Nylonkousen pantys	3	2.57	18
Zomersokken	10	0.70	18
Sportsokken	2	1.10	18
Muts	1	8.61	24
Zomerpet	1	10.23	24
Handschoenen	1	10.77	24
Paraplu	1	10.24	24
Sjaal	1	10.08	24
Riem	1	13.31	24
Aansteekschoen	1	28.65	12
Winterschoen	1	67.11	12
Zomerschoen	1	57.27	12
Sportschoen	1	38.20	12
Gummy laarzen	1	12.41	24
Slippers	1	12.41	24
Pantoffels	1	7.63	24
Turnpantoffels	1	13.37	12
Portefeuille	1	10.23	36
Rugzak	1	20.18	36

3.5. Kleding student – man

Tabel 15: Kleding student man.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Winterjas	1	60.02	36
Vest blazer	1	69.25	36
Regenjas met rits en kap	1	38.58	60
Fluo jasje	1	4.95	120
Jeansbroek	3	29.67	24
Ribfluwelen/corduroy broek	1	40.01	36
Chino broek	1	30.66	36
Bermuda	2	19.78	24
Hemd lange mouw	2	5.99	24
Hemd korte mouw	1	19.78	24
T-shirt lange mouwen	2	20.01	24
T-shirt korte mouwen	7	9.88	24
Fleece trui	1	20.01	48
Wintertrui multifunctioneel	3	20.00	24
Wintertrui uitgangskledij	1	30.01	36
Zomertrui multifunctioneel	2	19.78	24
Zomertrui uitgangskledij	1	19.78	36
Cardigan	1	39.56	36
T-shirt sport	1	3.96	24
Short sport	1	6.93	24
Training (vest + broek)	1	24.73	48
Zwemshort/broek	1	17.81	24
Onderbroek	14	1.73	24
Pyjama winter	2	16.00	24
Pyjama zomer	2	9.88	24
Wintersokken	10	1.00	24
Zomersokken	10	0.99	24
Sportsokken	2	0.66	24
Winterpet	1	7.07	36
Zomerpet	1	10.23	36
Handschoenen	1	10.09	36

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Sjaal	1	13.11	36
Paraplu	1	10.24	36
Stropdas	1	14.33	36
Riem	1	19.45	30
Geklede schoen	1	69.09	120
Winterschoen	1	70.33	12
Zomerschoen	1	54.29	12
Sportschoen	1	39.48	24
Gummy laarzen	1	14.80	120
Slippers	1	5.91	48
Pantoffels	1	14.80	48
Portefeuille	1	10.23	36
Handtas/rugzak	1	20.18	36

3.6. Kleding student – vrouw

Tabel 16: Kleding student vrouw.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Winterjas	1	60.64	36
Geklede vest type blazer	1	49.57	36
Regenjas met rits en kap	1	49.58	60
Fluo jasje	1	4.96	120
Jeansbroek	3	25.77	24
Ribfluwelen/corduroy broek	1	40.41	36
Kleed Zomer	2	26.77	24
Kleed winter	2	20.20	24
Rok zomer	3	21.81	24
Rok Winter	2	16.16	24
Bermuda	2	19.82	36
Hemd lange mouw	1	16.09	24
Hemd korte mouw	1	15.86	24
T-shirt lange mouwen	2	7.92	24
T-shirt korte mouwen	7	7.92	24
Fleece trui	1	19.10	48

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Wintertrui multifunctioneel	3	17.17	24
Wintertrui uitgangskledij	1	20.20	36
Zomertrui multifunctioneel	3	15.86	24
Zomertrui uitgangskledij	1	23.79	36
Cardigan	1	24.78	36
T-shirt sport	1	3.97	24
Legging sport	1	4.96	24
Training (vest + broek)	1	38.68	48
Badpak	1	11.90	24
Onderbroek	14	1.23	24
BH	4	17.84	24
Sport BH	1	15.86	24
Pyjama winter	2	13.13	24
Pyjama zomer	2	7.92	24
Wintersokken	10	1.01	24
Nylonkousen pantys	3	2.52	24
Zomersokken	10	0.69	24
Sportsokken	2	1.09	24
Muts	1	7.07	36
Zomerpet	1	13.31	36
Handschoenen	1	10.09	36
Paraplu	1	10.24	36
Sjaal	1	10.08	36
Riem	1	13.31	30
Aansteekschoen	1	74.29	60
Winterschoen	1	70.23	12
Zomerschoen	1	59.39	12
Sportschoen	1	39.62	24
Gummy laarzen	1	12.87	120
Slippers	1	12.87	48
Pantoffels	1	7.92	48
Portefeuille	1	10.23	36
Handtas/rugzak	1	20.18	36

4. Gezondheid en persoonlijke verzorging

4.1. Persoonlijke hygiëne en lichaamsverzorging

Persoonlijke verzorging is een essentiële voorwaarde om gezond te blijven en volwaardig te kunnen deelnemen aan de samenleving. Hygiëne voorkomt infecties en draagt bij tot het behoud van de gezondheid. Daarnaast heeft persoonlijke verzorging een psychologische en sociale dimensie: een verzorgd uiterlijk versterkt het zelfrespect en bevordert sociale aanvaarding. Elementen zoals propere haren, frisse adem en basisverzorging worden vanzelfsprekend verwacht in het dagelijks sociaal contact. Samen met een gezondheidsexpert werd bepaald welke producten in welke hoeveelheden nodig zijn voor handhygiëne, mondhygiëne, algemene hygiëne en seksuele hygiëne.

Tabel 17: Persoonlijke verzorging.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Handzeep	75 ml per p.	1.62	1
Handborsteltje	1	3.23	12
Nagelsetje	1	5.40	60
Tandpasta kind	7,6 ml per p.	3.03	1
Tandpasta volwassene	15 ml per p.	0.70	1
Tandenborstel kinderen	46 ml per p.	0.70	3
Tandenborstel volwassene	1	0.54	3
Tandenstokers	365	0.02	12
Handdoeken grote	3	5.11	60
Handdoeken kleine	3	2.55	60
Shampoo	58 ml per p.	1.35	1
Zeep	125ml per p.	1.62	1
Kam	2	5.40	120
Haarborstel	1	4.86	36
Haarklemmen	1	4.32	12
Haarlint	2	1.07	12
Deodorant	3	3.87	12

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Maandverband	16	0.05	1
Tampons	11	0.10	1
Toiletzak, kinderen	1	6.05	24
Toiletzak volwassenen	1	7.06	60
Cosmetica	1	25.05	12
Kapper vrouw	6	39.31	12
Kapper man	6	21.80	12
Kapper kind	6	16.97	12
Kapper student	6	24.89	12
Oordopjes	1	10.49	12
Toiletpapier	4	0.36	1
Scheerschuim	125 ml per p.	1.46	1
Basisscheermes man (handvat + enkele mesjes)	1	3.99	60
Extra scheermesjes man	5	0.75	1
Basisscheermes vrouw (handvat + enkele mesjes)	2	0.72	1
Mondmaskers	1	1.13	1
Papieren zakdoeken	122	0.01	1
Bijzetspiegeltje	1	7.56	60
Eau de toilette	1	10.49	12
Beker voor tandenpoets	1	5.40	24
Microgynon 13 strips ("De pil")	1	32.34	12
Condoms (afh. van leeftijd)	13 tot 57 pp	0.38	12
Wegwerpluiers peuters (11-16kg)	1278	0.15	24
Vochtige doekjes peuters	1917	0.01	24
Herbruikbare doekjes peuters	36	1.42	24
Potje voor zindelijkheidstraining	1	4.00	24
Extra handzeep verversen luiers	1	0.12	1

4.2. Gezondheid

Gezondheid is een basisvoorwaarde om volwaardig te kunnen participeren in de samenleving. Naast factoren zoals een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving speelt ook toegang tot gezondheidszorg hierin een cruciale rol. Het recht op bescherming van de gezondheid en geneeskundige bijstand is verankerd in de Belgische Grondwet (art. 23) en in internationale verdragen zoals het Europees Sociaal Handvest (art. 11). Bij de samenstelling van de gezondheidskorf vertrekken we van enkele uitgangspunten. We gaan ervan uit dat de gezinsleden in goede gezondheid verkeren, goed geïnformeerd zijn over het veilige en doelmatige gebruik van gezondheidszorg en dat de zorg voldoende toegankelijk is. Het gezondheidsbudget omvat enkel de minimale kosten die nodig zijn om deze personen in staat te stellen hun gezondheid te behouden en toegang te hebben tot basisgezondheidszorg. Ziektegebonden kosten worden dus niet opgenomen in dit basisbudget. Om tegemoet te komen aan de objectieve zorgnoden van personen in goede gezondheid, vervult de gezondheidskorf vier functies: curatieve zorg bij veelvoorkomende alledaagse fysieke gezondheidsklachten en milde psychologische klachten, zorg voor traumata en verwondingen, preventieve zorg en verzekering voor toegang tot gezondheidszorg.

Tabel 18: Algemene gezondheid.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Huisartsconsult volwassenen	2,2-4,5	4.00	12
Huisartsconsult kind <6j	6.2	4.00	12
Huisartsconsult kind 6-12j	5.2	4.00	12
Consultatie specialist	1	12.00	12
Consultatie specialist baby's en ouderen	2.4	12.00	12
Consultaties eerstelijnspsycholoog kinderen	12	55.26	216
Consultaties eerstelijnspsycholoog volwassenen	12	56.91	492
Consultaties eerstelijnspsycholoog ouderen	8	56.91	288
Mutualiteitsbijdrage kinderen	zonder 1	10.38	1
Mutualiteitsbijdrage kinderen	met 1	10.38	1
Hospitalisatieverzekering 25-40j	1	11.11	1

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Hospitalisatieverzekering <25j	1	4.66	1
Hospitalisatieverzekering >60j	1	28.25	1
Vaccin difterie-tetanus-pertussis Boostrix (dTpa)	1	6.56	120
Screening dikke darm Hemoccult ii® (50-74j)	1	0.00	24
Vaccin mazelen rubella rode hond (10-13j)	1	0.00	72
Vaccin Polio-difterie-tetanus-pertussis (5-7j)	1	0.00	72
Vaccin baarmoederhalskanker (HPV) 3*gardasil	1	0.00	480
Vaccin difterie-tetanus volwassenen	1	0.00	120
Screening baarmoederhalskanker (25-64j)	1	0.00	36
Screening mammografie borstkanker (50-69j)	1	0.00	24
Griepvaccin ouderen	1	4.08	12
Vaccin pneumokokken	1	16.29	60
Preventief tandartsconsult volwassenen	2	8.10	12
Tandartsbehandeling 18+	1	23.19	60
Preventief tandartsconsult kind <6j	2	0.00	12
Preventief tandartsconsult kind 6-12j	2	0.00	12
Preventief tandartsconsult kind 12-18j	2	0.00	12
Tandartsbehandeling kind 12-18j	2	0.00	60
Nurofen kind 12-18j + 10 p.p. volwassenen		2.71	12
Immodium kind 12-18j + 10 p.p. volwassene		3.01	12
Zonnebrandolie volwassenen	250 ml p.p.	7.65	12

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Steriele gaaskompressen kind 12-18j + volwassenen	1	0.33	12
Kleefpleisters kind 12-18j + volwassene	10 p.p.	1.64	12
Wondpleisters kind 12-18j + volwassenen	1	3.53	12
Verbanden kind 12-18j+ volwassenen	1	2.67	12
Zonnebril	1	10.18	36
Antibioticum kind <6j	1	1.58	12
Antibioticum kind 6-12j	1	1.58	12
Nurofen kind <6j	1	7.91	12
Nurofen kind 6-12j zuigtabletten	1	1.59	12
Immodium kind 6-18j	1	3.03	12
Verbanden kind 0-12j	1	5.33	12
Zonnebrandolie kind 0-18j	1	15.31	12
Kleefpleisters kind 0-12j	20 p.p.	0.16	12
Steriele gaaskompressen kind 0-12j	1	0.33	12
Fysiologische zoutoplossing	1	4.46	12
ORS rehydratatieoplossing	1	0.75	6
Crème-spoeling ontluizen kind 0-12j	1	1.05	72
Inlegkruisjes vrouw 65+	2.0299999999999998	1.39	1
Leesbril 65+	1	4.88	24
Paracetamol 65+	10 p.p.	1.19	12
Vitamine D capsules (> 12 jaar)	365	0.08	12
Vitamine D druppels (< 12 jaar)	4	7.21	12

Noot: Sinds de update van 2024 wordt voor kinderen en volwassenen op actieve leeftijd de mogelijkheid geprijsd om gebruik te maken van 1 à 2 behandelingen (12 sessies) bij een eerstelijnspsycholoog. Voor ouderen wordt de mogelijkheid geprijsd om gebruik te maken van 1 behandeling (8 sessies). Voor vaccinaties en geneeskundige onderzoeken houden we rekening met terugbetalingen vanuit de overheid (bv voor vaccins opgenomen in het basisvaccinatieschema of in screenings in het kader van bevolkingsonderzoeken). Daarnaast vergoeden mutualiteiten ook een deel van de bijkomende kosten van vaccinaties, hiermee werd ook rekening gehouden.

4.3. Gezondheid en persoonlijke verzorging Baby

Tabel 19: Algemene gezondheid en accessoires baby

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Babyshampoo	500ml	6.29	12
Bodylotion baby	400ml	5.77	12
Wegwerpluiers 3-6 kg	861	0.07	12
Wegwerpluiers 4-9 kg	1372	0.11	12
Wegwerpluiers 7-18 kg	490	0.19	12
Vochtige doekjes baby	5446	0.03	12
Luierzalf	100 ml	2.49	12
Tandpasta baby	7,6 ml	2.15	12
Tandenborstel baby	2	2.20	12
Borstcompressen	6	2.14	12
Nagelschaar baby	1	2.45	12
Zonnebrandolie baby	250 ml	15.31	12
Vaccin rotavirus	2	12.14	12
Antistoffen tegen RSV	1	12.14	12
consult kinderarts	1	12.00	12
consult huisarts	3	4.00	12
Consult ivm antibiotica	1	4.00	12
2 huisbezoeken arts	2	8.00	12
Perdolan siroop baby	200 ml	8.60	12
Bactiol	1	22.08	12
Fysiologisch water	2	5.06	12
Antibiotica baby	1	1.15	12
Babybadje	1	5.40	12
Badthermometer	1	2.17	12
Luiertas	1	19.17	30
hydrofiel doeken	4	1.02	12
Washandjes baby	4	0.51	12
Verzorgingstafel	1	15.02	30
Verzorgingskussen	1	4.00	30
Opbergmandjes	1	9.90	72

5. Huisvesting en Veiligheid

5.1. Huur / kosten eigenaars

Omdat er vooralsnog geen geschikte normen ontwikkeld zijn, die bepalen wat een eerlijke minimumprijs is voor het huren, kopen of bouwen van een kwalitatieve woning, zijn we op zoek gegaan naar mediane reëel betaalde huurprijzen. We doen hiervoor beroep op surveydata (private huur, berekend op basis van de EU-SILC data) en administratieve data (sociale huur, berekend op basis van data van de bevoegde regionale organisaties voor sociale huurwoningen). We wijken hier noodgedwongen af van ons voornemen om zoveel als mogelijk normatief te werk te gaan bij het samenstellen van het referentiebudget. De berekende huurprijzen zijn dan ook louter illustratief en geven ons een idee van wat het gemiddeld kost om een kwaliteitsvolle woning te huren in Brussel. Ze mogen bijgevolg niet als richtinggevend worden beschouwd voor het toekennen van financiële steun. Hiervoor kunnen beter reëel betaalde huurprijzen worden gebruikt.

Tabel 20: Mediane huurprijzen in Brussel op de private huurmarkt

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Huur woning private huur 1 slaapkamer	1	752.85	1
Huur woning private huur 2 slaapkamers	1	860.40	1
Huur woning private huur 3 slaapkamers	1	967.95	1
Huur woning private huur 4 slaapkamers	1	1129.27	1
Huur woning private huur 5 of meer slaapkamers	1	914.17	1

Tabel 21: Mediane huurprijzen in Brussel op de sociale huurmarkt.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Huur woning sociale huur all	1	340.17	1
Huur woning sociale huur all en 1 kind	1	383.70	1
Huur woning sociale huur all en 2 kinderen	1	383.24	1
Huur woning sociale huur koppel	1	518.16	1
Huur woning sociale huur koppel en 1 kind	1	472.12	1
Huur woning sociale huur koppel en 2 kinderen	1	466.71	1

Tabel 22: Illustratieve kosten huiseigenaars Brussel

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Onderhoud woning	1	401.81	1
Onroerende voorheffing	1	94.47	1

5.2. Verbruikerskosten

De berekeningen voor het bepalen van de noodzakelijke hoeveelheid energie en water vertrekken van gezinnen die wonen in kwaliteitsvolle, huurwoningen met relatief goede energetische eigenschappen (gemiddelde U-waarden en een compacte woningvorm), en beschikken over energiezuinige toestellen die breed beschikbaar en betaalbaar zijn. Er wordt een spaarzaam verbruik aangenomen door gezinsleden die in goede gezondheid verkeren. De berekening voor de verbruikerskosten omvat ruimteverwarming, sanitair warm water, verlichting en elektrische toestellen. Verwarming wordt berekend op basis van een standaard stookolieketel. De benodigde hoeveelheid energie is afgeleid uit de methodologie van de Energieprestatie en Binnenklimaat (EPB)-regelgeving, toegepast op mediane oppervlaktes van Belgische huurwoningen die voldoen aan de regionale minimumnormen. Omdat het verbruik ook varieert naar woningtype, wordt gerekend met een gemiddelde van appartementen, rijhuizen en vrijstaande woningen. De kostprijs voor energie is berekend op basis van de commerciële prijzen verzameld door de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en Gas (CREG), per regio en gecorrigeerd voor kleinverbruik. Voor stookolie wordt de nationale gemiddelde prijs gebruikt. Hoewel financieel kwetsbare gezinnen vaak recht hebben op een sociaal tarief of een toelage van het sociaal verwarmingsfonds, worden deze correcties niet standaard opgenomen in de referentiebudgetten. Het waterbudget omvat de kosten voor productie en distributie, riolering en afvalwaterzuivering. De tariefstructuur verschilt hier per regio.

Tabel 23: Verbruikerskosten per maand.

Niet werkende typegezinnen	Elektriciteit	Stookolie	Water	Totaal
all	67.59	50.82	16.59	135.00
all+2	79.97	66.48	22.77	169.22
all+4	79.97	66.98	22.71	169.66
all+8	82.54	66.72	22.71	171.97
all+15	83.38	67.50	24.18	175.06
all+2,4	94.02	73.30	29.98	197.30
all+4,8	94.15	73.70	29.92	197.77
all+8,15	95.78	79.91	31.38	207.07
kop	81.98	56.07	25.56	163.61
kop+2	94.38	69.93	33.38	197.68
kop+4	94.38	70.38	33.32	198.07
kop+8	95.82	70.25	33.32	199.38
kop+15	96.67	71.04	34.78	202.48
kop+2,4	105.92	73.93	40.52	220.37
kop+4,8	107.40	74.23	40.46	222.10

Niet werkende typegezinnen	Elektriciteit	Stookolie	Water	Totaal
kop+8,15	109.12	80.37	41.93	231.41
man 65+	67.59	50.75	17.37	135.71
vrouw 65+	67.59	50.75	16.11	134.45
koppel 65+	81.98	55.92	27.12	165.03
all + student kot	76.39	66.28	19.89	162.57
Kop + student pendel	96.67	71.04	36.16	203.87
all+baby	79.34	68.83	18.90	167.07
all+baby+2	93.41	75.43	26.17	195.00
kop+baby	93.77	71.33	29.51	194.61
kop+baby+2	105.17	76.38	36.71	218.26

5.3. Overige huisvestingskosten

Buiten de noodzakelijke huur- en verbruikerskosten, moeten er voor een kwaliteitsvolle huisvesting ook kosten worden gemaakt voor onderhoud en herstel van de woning. Er is een referentiebudget voor het dagelijks onderhoud dat een budget bevat voor producten zoals een stofzuiger, poetsproducten, dweilen, afvalemmer, enz. Daarnaast is er een budget voor grotere onderhoudswerken: een prijs voor het behangen van muren, schilderen van plafonds en plaatsen of vervangen van vloerbekleding. Tot slot zijn er een aantal kleine herstellingen en onderhoudswerken die ten laste zijn van de huurder. Hiervoor nemen we een illustratieve kostprijs op voor het herstellen van een wasmachine, het ontstoppen van een toilet en het laten bijmaken van een sleutel.

Tabel 24: Onderhoud woning en herstellingen.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden	
Verfborstel	2	4.33		240
Verfrol + lakrol	3	8.07		240
White spirit	1	5.55		120
Lijm om te behangen	1	7.36		180
Behangborstel	1	6.56		180
Slispapier	1	5.04		240
Tapijtsnijders	1	22.22		180
Gekleurd vinylbehang (prijs per rol)	Afhankelijk van opp woning	15.14		120
Vinyl (prijs per m ²)	Afhankelijk van opp woning	13.16		120
Plafondverf (prijs per liter)	Afhankelijk van opp woning	8.92		120
Lakverf (prijs per liter)	Afhankelijk van opp woning	21.54		120
Hamer	1	6.85		240
Knijptang	1	5.54		240
Spijkerset	1	17.24		240
Rolgordijn keuken	1	16.99		180
Stof livingraam	3	39.98		180
Ophangstelsel gordijnroede	livingraam 1	9.99		180

Artikel		Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Ophangstelsysteem	livingraam	2	3.00	180
wandbevestiging				
Stof slaapkamerraam		1	39.98	180
Ophangstelsysteem		1	15.99	180
slaapkamerraam				
Badkamer rolgordijn		1	16.99	180
Spaarlamp		1	0.74	96
Spons		1	1.50	24
Zeemvel		1	2.20	60
Stofdoek (droog)		3	1.16	12
Doek (nat)		2	0.33	60
Borstel halfzacht (zetels)		1	5.65	120
Stofblik		1	4.14	120
Kamerveger		1	5.18	120
Steel kamerveger		1	3.62	120
Aftrekker		1	3.10	120
Steel aftrekker		1	3.62	120
Aftrekker voor ramen		1	4.14	120
Opneemdoek (dweil)		1	1.73	60
Vloeibare zeep		5	1.14	12
Ramenpoets		2	0.93	12
Emmer		2	7.04	120
Toiletproduct		2	1.18	12
Toiletborstel		1	1.04	60
Vuilnisbakje toilet		1	7.97	180
vuilniszakjes afvalemmer toilet		1	0.06	1
stofzuiger		1	81.61	96
stofzuigerzakken		1	1.73	3
HEPA filter		1	21.00	12
Kleine herstellingen thuis		1	8.43	1
Onderhoud boiler		1	208.40	12

5.4. Veiligheid

Als laatste houden we in de referentiebudgetten rekening met concrete producten die door gezinnen moeten worden aangekocht in functie van hun persoonlijke veiligheid. Zo houden we rekening met de kost van een brandverzekering, verplicht bij een huurovereenkomst. Daarnaast berekenen we de prijs van een CO-melder, een blusdeken en een zaklamp. Rookmelders zijn verplicht te voorzien door de eigenaar en worden daarom niet opgenomen. Verder omvat het veiligheidsbudget een familiale verzekering met rechtsbijstand. Hoewel deze verzekering niet verplicht is, voorkomt dit dat schade aan derden tot zware financiële problemen leidt. Ook de kosten van een basisbankdienst worden meegerekend, gezien het niet aangewezen is cash geld thuis te bewaren en het feit dat geldverrichtingen in cash zeldzaam zijn. Tot slot nemen we enkele producten op die de fysieke veiligheid van de inwoners verhogen. Voor elk gezin voorzien we een antislip douchemat. Voor gezinnen met een baby wordt een traphekje en een babyfoon voorzien. Wanneer er minstens één oudere aanwezig is in het gezin worden er extra producten opgenomen om valincidenten te vermijden: een buitenlicht met sensor, een antislipdeurmat, een douchekruk, handgrepen in de douche en een nachtlampje met sensor.

Tabel 25: Verzekeringen en veiligheid.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Basisbankdienst	1	19.86	12
Brandverzekering 1 slaapkamer	1	190.53	12
Brandverzekering 2 slaapkamers	1	200.42	12
Brandverzekering 3 slaapkamers	1	243.03	12
Brandverzekering 4 slaapkamers	1	256.05	12
Brandverzekering 5+ slaapkamers	1	248.05	12
Familiale verzekering alleenstaande	1	87.87	12
Familiale verzekering gezin	1	97.62	12
Zaklamp magnet led + 2 AA	1	16.65	60
Blusdeken	1	13.87	60
CO-melder	1	28.74	60
Anti-slip mat bad of douche	1	13.92	60
Veiligheidsrekje trap baby	1	19.87	30
Babyfoon	1	20.02	30
Nachtlichtje met schemer- en bewegingssensor 65+	4	22.83	60
Antislipmat deur 65+	1	7.77	60
Handgrepen 65+	2	53.33	84

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Douchekruk of stoel als hulpmiddel 65+	1	41.71	120
Buitenlicht met sensor 65+	1	32.77	180

6. Rust en ontspanning

6.1. Rust

Voor de ontwikkeling van het referentiebudget voor nachtrust wordt verondersteld dat gezinnen in goede gezondheid verkeren en geen medische slaapstoornissen hebben. Het budget richt zich uitsluitend op de materiële randvoorwaarden die een kwalitatieve slaap ondersteunen: een geschikt slaapsysteem (bed, matras, hoofdkussens, beddengoed) en enkele basisvoorzieningen in de slaapkamer. Pyjama's en slaapkledij worden opgenomen in de kledingkorf.

Tabel 26: Nachtrust.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Bedframe eenpersoonsbed	1	40.53	120
Lattenbodem eenpersoonsbed	1	50.66	120
Matras 90 cm eenpersoonsbed	1	130.70	120
Matrasovertrek eenpersoonsbed	2	2.99	120
Vier seizoensovertrek eenpersoonsbed	1	49.84	120
Hoofdkussens eenpersoonsbed	1	3.49	36
Dekbedovertrek eenpersoonsbed	2	6.97	60
Hoeslaken eenpersoonsbed	2	2.99	60
Bedframe tweepersoonsbed	1	150.97	120
Lattenbodem tweepersoonsbed	2	40.53	120
Matras 80 cm voor tweepersoonsbed	2	120.57	120
Matrasovertrek tweepersoonsbed	2	12.95	120
Vier seizoensovertrek tweepersoonsbed	1	79.74	120
Hoofdkussens tweepersoonsbed	2	3.49	36
Dekbedovertrek tweepersoonsbed	2	12.95	60
Hoeslaken tweepersoonsbed	2	8.96	60
Sofa bed	1	120.57	240
Dekbedovertrek sofa bed	1	6.97	120
Slaapzak voor sofa bed	1	55.06	240
Hoofdkussens sofa bed	1	3.49	120
Hoeslaken sofa bed	2	8.96	120
Spijlenbedje voor kindjes	1	35.46	30

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Matras 9 cm voor spijlenbedje	1	17.73	30
Winterslaapzak voor spijlenbedje	2	29.90	12
Deken voor spijlenbedje	1	9.96	24
Laken voor spijlenbedje	2	9.96	30
Matrasbeschermer voor spijlenbedje	2	12.95	30
Hoeslaken spijlenbedje	2	3.98	30
Wekker	1	5.10	24
Batterij wekker	1	0.79	24
Nachtlampje	1	9.91	60
Kastje voor nachtlamp	1	10.12	180
Bedhekje kleuter	1	14.91	42
Plaid	1	1.98	36

Tabel 27: Nachtrust baby.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Reisbedje	1	24.85	30
Zomerslaapzak baby	1	14.94	12
Slaapzak tussenseizoen baby	1	14.94	12
Winterslaapzak baby	1	32.85	12
Babylaken	1	10.92	30
Fopspeen baby 0-6 maanden	4	9.96	12
Fopspeen baby 6-12 maanden	4	9.96	12
Matrasbeschermer voor spijlenbedje	2	19.89	30
Mobile voor boven bedje	1	10.00	24
Spijlenbedje voor kindjes	1	35.46	30
Matras 9 cm voor spijlenbedje	1	17.73	30
Matrasbeschermer voor spijlenbedje	2	12.95	30

6.2. Ontspanning

Het referentiebudget gaat uit van personen in goede gezondheid, die hun vrije tijd op een maatschappelijk gangbare manier willen invullen. De nadruk ligt op deelname aan activiteiten die in onze samenleving als gebruikelijk en toegankelijk worden beschouwd en die bijdragen aan sociale integratie, persoonlijke ontplooiing en ontspanning. De korf is onderverdeeld in vier domeinen: vakantie, ontspanning buitenshuis, ontspanning thuis en een extra persoonlijk budget.

- **Vakantie:** vakantie bevordert fysieke en mentale rust, versterkt familiebanden en vergroot sociale netwerken. Er wordt een budget voorzien dat toelaat een verblijf van vijf dagen aan de Belgische kust door te brengen, in een caravan of, voor ouderen, in een vakantiecentrum. Daarnaast is er een budget voor een daguitstap.
- **Ontspanning buitenshuis:** zes keer per jaar een culturele activiteit zoals museum of bioscoop en zes keer per jaar een avondje uit met vrienden of familie. Voor ouders met jonge kinderen is er aanvullend tweemaandelijks een budget voor drie uur betaalde babysit. Verder is een lidmaatschap van een plaatselijke vereniging met mogelijke deelname aan een gevarieerd aanbod van activiteiten inbegrepen.
- **Ontspanning thuis:** elektronische media vormen een centraal onderdeel van de vrijetijdsbesteding thuis, zeker bij lage-inkomensgroepen. Ze zijn laagdrempelig, betaalbaar, steeds beschikbaar en bieden zowel ontspanning als informatie. Daarom voorziet de korf in een televisie met digitaal kabelabonnement, een kleine luidspreker en een hoofdtelefoon om radio of muziek te beluisteren.
- **Persoonlijk budget:** Iedereen, en zeker wie zorgvuldig moet budgetteren, heeft af en toe behoefte aan iets extra voor zichzelf; iets dat energie geeft en helpt om spanning te verlichten bij langdurige zelfcontrole. Daarom wordt een klein extra budget voor persoonlijke ontspanning of verwenning opgenomen. Dit kan gaan om een gebakje, een tijdschrift, een sieraad of een festivalticket.

Tabel 28: Ontspanning en vrije tijd.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Extra persoonlijk budget	1	9.26	1
Avond uit op cafe	6	8.54	12
Filmavond	6	13.80	12
Babysit	6	33.86	12
Tv toestel	1	199.36	60
Radio/Bluetooth speaker	1	31.09	60
Abonnement tv	1	21.69	1
Eenmalige kosten aansluiting tv	1	40.80	60

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Bibliotheek volwassene	1	4.17	12
Bibliotheek kind	1	0.07	12
Lidmaatschap vereniging	1	25.20	12
Deelname aan activiteiten vereniging	1	60.66	12

Tabel 29: Vakantie.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Vakantie tot 4 p huur caravan	1	430.07	12
Vakantie 5/6 p huur caravan	1	557.91	12
Vakantie oudere alleenstaand verblijf	1	414.57	12
Vakantie oudere koppel verblijf (prijs pp)	1	336.88	12
Tent (+ 6 pers)	1	35.04	120
matje (+ 6 pers)	1	50.06	120
zaklamp (+ 6 pers)	1	13.92	120
kussen (+ 6 pers)	1	8.01	120
Tentplaats overnachting aan zee logies (+ 6 pers)	4	20.67	12

7. Veilige kindertijd

Opdat kinderen een veilige kindertijd doormaken en opgroeien in liefde, vriendschap en veiligheid, nieuwe ervaringen opdoen, worden erkend en aangemoedigd en de mogelijkheden krijgen om gradueel hun verantwoordelijkheden uit te breiden, hebben gezinnen bepaalde middelen nodig. De belangrijkste voorwaarden zijn van immateriële, affectieve aard (begrip, genegenheid, bescherming...). Hier zijn we echter vooral geïnteresseerd in de materiële voorwaarden die aanwezig moeten zijn om ervoor te zorgen dat een kind daadwerkelijk een veilige kindertijd kan doormaken. Voor sommige noden is dit duidelijk. Voor andere zaken is het minder duidelijk hoe de noden moeten worden ingevuld. Om ook voor deze noden zoveel mogelijk een objectieve invulling te geven, die aanvaardbaar is voor iedereen, inz. lage inkomensgezinnen, zijn we vertrokken vanuit de functies liefde, vriendschap en veiligheid, nieuwe ervaringen opdoen, erkend en aangemoedigd worden en graduele uitbreiding van verantwoordelijkheden. Deze vertaling naar concrete middelen, hebben we getracht zo breed mogelijk te doen.

7.1. Onderwijs

Wat het onderwijs betreft, werden alle kosten worden opgenomen die rechtstreeks met de studie hebben te maken, kosten dus waar men niet buiten kan als men studeert. In deze uitgavenpost worden alle kosten opgenomen die noodzakelijk zijn om de eindtermen te behalen en niet worden gedragen door de overheid.

Tabel 30: Onderwijskosten.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Schrijfgerief	1	33.91	12
Kleuter boekentas	1	13.12	48
Kleuter turnzak	1	12.00	36
Kleuter lunchbox	1	4.98	48
Kleuter 2 isoleerflessen	1	15.94	48
Kleuter koekendoosje en fruitdoosje	1	1.29	12
Kleuter scherpe maximumfactuur	1	97.41	12
Lager scherpe maximumfactuur	1	297.11	12
Lager minder scherpe maximumfactuur	1	18.76	72
Lager boekentas	1	32.30	48
Lager pennenzak	1	2.03	12
Lager turnzak	1	12.00	36
Lager lunchbox	1	4.98	48
Lager 2 isoleerflessen	1	15.94	48
Lager koekendoosje en fruitdoosje	1	1.29	12
Lager kaftpapier	1	0.91	12
Lager 2 mappen	1	3.44	12
Lager bureau	1	90.16	180
Lager stoel	1	20.25	72
Kleuter en lager middagtoezicht	1	95.28	12
Kleuter en lager voor-en naopvang (1x/week) + vakantieopvang (8 dagen)*	1	55.50	12
Kleuter en lager voor-en naopvang (5 dagen per week)*	1	545.00	12
Kleuter en lager kinderopvang vakanties en schoolvrije dagen*	1	336.00	12

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Voorschoolse opvang K2 (5 dagen per werkweek)*	1	1812.40	12
Secundair minder scherpe maximumfactuur	1	1062.09	12
Secundair boekentas	1	40.33	48
Secundair schrijfgierief	1	33.91	12
Secundair turnzak	1	12.00	36
Secundair lunchbox	1	4.98	48
Secundair 2 isoleerflessen	1	15.94	48
Secundair koekendoosje en fruitdoosje	1	1.29	12
Secundair kaftpapier	1	0.91	12
Secundair 6 mappen	1	10.32	12
SO en HO bureau	1	90.16	180
SO en HO bureaustoel	1	40.52	120
Secundair computer laptop	1	330.08	72
Hoger bureaulamp	1	6.83	120
hoger laptop	1	594.90	60
Printbudget	1	108.81	12
Usb stick	1	9.06	12
Software	1	7.15	24
Hoger sleeve voor laptop	1	20.18	60
Hoger studiegeld	1	64.25	1

Noot: Alle bedragen voor kinderopvang aangeduid met een “” zijn geen onderdeel van de standaardberekening en zijn illustratief geprijsd om een voorbeeld te kunnen geven.*

7.1.1. Onderwijskosten per onderwijsniveau

De globale onderwijskosten voor het kleuter-, lager- en secundair onderwijs bestaat uit een: de scherpe maximumfactuur, de minder scherpe maximumfactuur en de kosten voor middagtoezicht op school.

Voor het hoger onderwijs weerspiegelen deze kosten de strikte studiekosten. Dit zijn de onvermijdelijke uitgaven die rechtstreeks voortvloeien uit het volgen van een opleiding in het hoger onderwijs. Ze omvatten onder andere het inschrijvingsgeld, studiemateriaal zoals cursussen en handboeken, en de aankoop van een laptop met bijhorende accessoires en software. Daarnaast kunnen er bijkomende kosten zijn voor stages, eindwerken, studiereizen of specifiek materiaal dat vereist is binnen bepaalde opleidingen. Voor de berekening van het inschrijvingsgeld wordt een weging toegepast tussen het inschrijvingsgeld voor een hogeschool en dat van een Universiteit.

Tabel 31: Onderwijskosten.

Globale onderwijskosten	per maand	per jaar
kleuteronderwijs	15.88	190.56
lager onderwijs	34.09	409.02
secundair onderwijs	72.97	875.65
hoger onderwijs student (zonder kot)	102.65	1231.85
hoger onderwijs kot	512.70	6152.43

7.2. Kindertijd

Vele zaken kunnen gezinnen ondernemen zonder dat daar extra financiële middelen tegenover staan. Toch pleiten we ervoor om in de korf veilige kindertijd een aantal zaken op te nemen die wel geld kosten omdat ze in onze Vlaamse maatschappij als volkomen normaal ervaren worden. We voorzien illustratief een budget voor een daguitstap met het gezin, een klastraktatie en kinderfeestje voor een jarig kind, lidmaatschap van een hobby- of jeugdvereniging, een smartphone en abonnement voor tieners, culturele uitstappen, zakgeld en speelgoed.

Tabel 32: Veilige kindertijd.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Daguitstap volwassenen	1	38.35	12
Daguitstap kind 2	1	0.00	12
Daguitstap kind 4	1	31.06	12
Daguitstap kind 8	1	34.15	12
Daguitstap kind 15+	1	37.94	12
Daguitstap student	1	37.94	12
Daguitstap 65+	1	35.63	12
Drankje per persoon	1	6.21	12
Parkeerkaart daguitstap	1	2.79	12
Kidsid	1	8.75	36
Pasfoto	1	6.30	36
Smartphone tieners	1	117.61	36
Smartphone abonnement tieners	1	8.79	1
Verjaardagsfeestje LO	1	25.55	12
Klastraktatie school KO en LO	1	5.51	12
Jeugdbeweging/voetbal kind LO	1	559.06	12
Jeugdbeweging/voetbal kind SO	1	559.06	12
Filmticket volwassene	2	13.80	12
Filmticket kind	2	11.77	12
Filmticket student	2	11.77	12
Voorstelling volwassene	2	16.24	12
Voorstelling kind	2	10.15	12
Voorstelling student	2	10.15	12

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Zakgeld 8j	1	14.91	1
Zakgeld 15j	1	35.75	1
Zakgeld 16j	1	84.60	1
Zakgeld student	1	129.26	1
Speelgoed 0j	1	64.18	12
Speelgoed 2j	1	92.34	12
Speelgoed 4j	1	90.33	12
Speelgoed 8j	1	99.42	12
Speelgoed 15j	1	144.79	12
Speelgoed 18j	1	144.79	12

8. Onderhouden van relaties

Het budget focust op de materiële voorwaarden die nodig zijn om sociale rollen zoals familielid, vriend, collega en burger op een volwaardige manier te kunnen opnemen. We houden daarbij geen rekening met bijzondere tijdsdruk of persoonlijke voorkeuren, maar wel met wat maatschappelijk als aanvaardbaar of noodzakelijk wordt beschouwd. De korf voor sociale relaties omvat de minimale middelen die nodig zijn om sociale verbondenheid mogelijk te maken:

- Familie- en vriendenbezoek: een basisbudget voor drankjes en snacks om bezoekers te ontvangen en voor extra stoelen en servies. Voor ouderen voorzien we bijkomend de mogelijkheid om kinderen en kleinkinderen enkele keren per jaar te ontvangen voor een maaltijd.
- Feesten en geschenken: een budget voor het vieren van jaarlijkse gezins- en familiefeesten (zoals nieuwjaar of religieuze feesten), verjaardagen en overgangsfesten. Daarbij horen ook geschenken en wenskaarten.
- Uit eten en afhaalmaaltijden: maandelijks een budget om een keer per maand een maaltijd af te halen of om buitenshuis te gaan eten in een eenvoudige eetgelegenheid. Voor gezinnen met kinderen is dit budget opgenomen in de korf voor een veilige kindertijd. Dit ondersteunt zowel sociale participatie als praktische noden.
- Digitale communicatie: voor elke volwassene een eenvoudige smartphone met data-abonnement. Daarnaast voorziet het referentiebudget in een tablet en een printbudget. Voor gezinnen met schoolgaande kinderen wordt het printbudget vervangen door een printer.
- Collegiale activiteiten: een klein budget om tweewekelijks met collega's iets te drinken of te eten en voor gelegenhedsattenties (zoals bij verjaardagen of pensionering).
- Burgerverplichtingen: kosten voor identiteitsdocumenten, afvalophaling, een vakbondslidmaatschap en basismateriaal voor administratie (bijvoorbeeld pennen, enveloppen, kaften).
- Huiselijke gezelligheid: een budget om het thuis gezellig en comfortabel te maken. Het gaat over de afschrijfkost van een zetel, salontafel, dressoirkast, lampenkappen, kussens, kaarsen en lucifers.

Tabel 33: Onderhouden van sociale relaties en burgerverplichtingen.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Tablet	1	188.21	60
Internetabonnement	1	21.35	1
Internet aansluiting	1	40.15	60
Internetabonnement gezin met tiener	1	52.85	1
Internet aansluiting gezin met tiener	1	59.98	60
Hoes tablet	1	19.37	60
Printer	1	43.60	60
Inkt cartidge	1	47.85	12
Print papier	1	5.54	12
Printbudget 10 pagina's a4	10	1.09	1
Headphone	1	28.26	24
Belwaarde volwassenen	1	8.79	1
Smartphone	1	117.61	36
Uit eten en afhaalmaaltijden kind 2j	1	7.41	1
Uit eten en afhaalmaaltijden -12j	1	11.28	1
Uit eten en afhaalmaaltijden +12j	1	14.32	1
Vriendenbezoek	32	9.80	12
Relaties collega's	1	183.14	12
Kaartjes	4 per kind (>4j)/ 6 per volwassene/ 9 per koppel	0.60	12
Postzegels	4 per kind (>4j)/ 6 per volwassene/ 9 per koppel	1.52	12
Geschenken volw	1	113.36	12
Geschenken volw koppel	1	154.58	12
Geschenken ouderen	1	200.44	12
Geschenken ouderen koppel	1	221.05	12
Kussens	1	1.49	60
Kaarsen	1	4.45	12
Lucifers	1	1.06	60
Vaas	1	1.34	60

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Lusters	1	4.96	180
Zetel	1pp	70.91	180
Salontafel	1	20.25	180
Vitrinekast	1 per 2p	81.06	180
Theelichthouder	1	1.50	12
Feest	1	11.00	72
Pasfoto voor id	1	6.30	120
Id	1	26.12	120
Afval 1 persoon	1	9.66	12
Afval 2 personen	1	14.64	12
Afval 3 personen	1	19.71	12
Afval 4 personen	1	24.77	12
Afval 5 personen	1	27.85	12
Afval extra vanaf 5 personen	1	4.32	12
Vakbondspremie	1	12.82	1
Kaftjes	1	7.40	12
Enveloppen 200 stuks	1	1.69	120
Balpenen	1	2.80	60
Lijm	1	1.97	12
Nietmachine + nietjes	1	6.62	180
Perforator	1	6.10	180
Plakband	1	3.04	36

Tabel 34: Geboortefeest baby.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Geboortekaartjes	40	0.89	12
Enveloppes	40	0.68	12
Postzegels	20	1.52	12
ontvangen van vrienden en familie	16	9.80	12

9. Mobiliteit

9.1. Basismobiliteit

Opdat mensen hun verschillende sociale rollen goed kunnen vervullen is het noodzakelijk dat ze zich kunnen verplaatsen naar belangrijke locaties zoals de winkel, de dokter, de bioscoop of de school. Indien deze diensten en goederen voor personen niet toegankelijk zijn omwille van een gebrek aan aangepaste mobiliteit, dreigt maatschappelijke uitsluiting. Wat hiervoor minimaal nodig is, hangt sterk af van onder meer hun gezondheidstoestand, hun arbeidssituatie, of de mate waarin hun bestemming bereikbaar is met het openbaar vervoer. De overheid draagt de verantwoordelijkheid om transport en openbare ruimte zo te organiseren dat essentiële goederen en diensten voor iedereen bereikbaar zijn, ook zonder eigen wagen. Onderzoek wijst echter uit dat dit voor inwoners van landelijke gebieden in Vlaanderen niet altijd haalbaar is. We veronderstellen wél dat gezinnen zoveel als mogelijk de fiets en het openbaar vervoer gebruiken. Dit vullen we aan met een sporadisch gebruik van een deelwagen of een bescheiden tweedehandswagen die beperkt wordt gebruikt.

Tabel 35: Mobiliteit.

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Helm <3j	1	18.13	30
Helm 3-12j	1	18.13	84
Helm >12j	1	36.26	120
Fietsstoeltje <5j	1	49.07	54
Kleuterfiets 3-5j	1	50.59	36
Kinderfiets 6-11j	1	75.89	36
Fiets jongeren +12j en volwassenen (man)	1	455.32	120
Fiets jongeren +12j en volwassenen (vrouw)	1	455.32	120
Fietstas +18j	1	19.17	60
Fietsmand -18j	1	20.18	120
Fietsslot jongeren +12j en volwassenen	1	32.29	60
Fietsslot kind	1	15.14	36
Onderhoud fiets kind	1	14.77	12
Onderhoud jongeren en volwassenen	1	59.12	12
Fietspomp	1	7.06	120
Reparatieset	1	3.53	24
Jaarabonnement MIVB (gewoon tarief)	1	551.20	12

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Jaarabonnement MIVB 12-24 jaar (gewoon tarief)	1	13.20	12
Jaarabonnement MIVB 6-11 jaar (gewoon tarief)	1	1.20	12
2e jaarabonnement MIVB 12 -24 jaar in gezin (gewoon tarief)	1	13.20	12
3e jaarabonnement 12-24 jaar in gezin (gewoon tarief)	1	1.20	12
Railpass	1	105.00	12
Youth multi (Go pass 10)	1	64.00	12
Campuskaart (Brussel-Centraal - Namen 63 km)	10	10.00	12
Studentenabonnement (afstand Brussel-centraal - Louvain-la-Neuve)	1	295.00	12
Examenkost theoretisch rijbewijs + voorlopig rijbewijs	1	48.47	72
Examenkost praktisch rijbewijs minimaal	1	214.92	72
Examenkost praktisch rijbewijs maximaal*	1	1648.56	72
kost aanmaken rijbewijs	1	29.47	120
Cambio/deelwagen	1	457.71	12
Tweedehandsfiets student	1	75.89	48
Shopper ouderen	1	20.18	36
Jaarabonnement MIVB ouderen	1	13.20	12
Seniorenticket heen en terug 2e klasse	5	8.50	12
Fietsonderhoud student	1	47.05	12
Smeerolie fiets	1	6.19	48
Autostoel 1-4j	1	29.26	48
Autostoel 4-9j	1	25.23	48
Combikinderwagen	1	75.11	30
Regenhoes draagmand	1	15.80	12
Regenhoes buggy	1	6.48	30
Parasol	1	7.49	36
Draagdoek	1	20.28	12
Fietskar	1	80.73	12

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in maanden
Babyschaal	1	30.23	12
Elektrische fiets*	1	1011.81	120
Batterij elektrische fiets*	1	378.40	60
Onderhoud elektrische fiets*	1	79.52	12
Deelwagen/Cambio (+6 personen)	1	564.75	12
L-bord leren rijden	1	3.02	72
Extra achteruitkijkspiegel	1	8.06	72

Noot: Voor het behalen van het rijbewijs rekent REMI-Sociaal met de minimale kost voor het behalen van het praktisch rijbewijs. Deze kost omvat de kosten voor: het theoretisch en praktisch rijexamen, het terugkommoment, het (eventueel) verplicht vormingsmoment voor de begeleider en de kost van brandstof voor 1500 gereden kilometers tijdens het oefenen. De maximale kost voor het praktisch rijbewijs omvat de gemiddelde kost voor 20 uur rijles onder begeleiding van een rijsschool en de kosten voor het theoretisch en praktisch examen, alsook het verplichte terugkommoment.

9.2. Illustratieve autokosten

Om een minimaal budget voor een auto te berekenen, baseerden we ons op de aankoop van een bescheiden energiezuinige tweedehandswagen van ongeveer 5 jaar oud. We gaan ervan uit dat de wagen vijf jaar wordt gebruikt en dat hij dan voor een klein bedrag verder wordt doorverkocht. We berekenen het brandstofverbruik uitgaande van de veronderstelling dat er gemiddeld in Brussel 5900 kilometer per jaar wordt gereden. Daarbovenop komen kosten voor onderhoud en reparatie, belastingen en de autokeuring. Om de verzekeringskosten te bepalen hebben we online offertes opgevraagd bij verzekeringsmaatschappijen voor een bestuurder jonger dan 25 jaar (rijbewijs sinds 6 jaar) en van 35 jaar (rijbewijs 16 jaar). Wanneer de kostprijs voor een eigen wagen in rekening gebracht wordt vermindert REMI sociaal automatisch het budget met het bedrag voor een deelwagen (38,14 euro/maand), het busabonnement van één volwassene (45,93 euro/maand) of oudere (1,1 euro/maand) en de fietskar (enkel voor een gezin met baby; 9,25 euro/maand).

Tabel 36: Autokosten tweedehands zuinige compacte wagen.

Artikel	per jaar	per maand
Onderhoud en reparatie	407.21	33.93
Afschrijving	7644.43	127.41
BIV	63.23	1.05
Controle en milieukeuring	39.58	3.30
Verkeersbelasting	181.58	15.13
Brandstof	489.17	40.76
Verzekering (jonge bestuurder)	876.58	73.05
Verzekering (ervaren bestuurder)	346.33	28.86

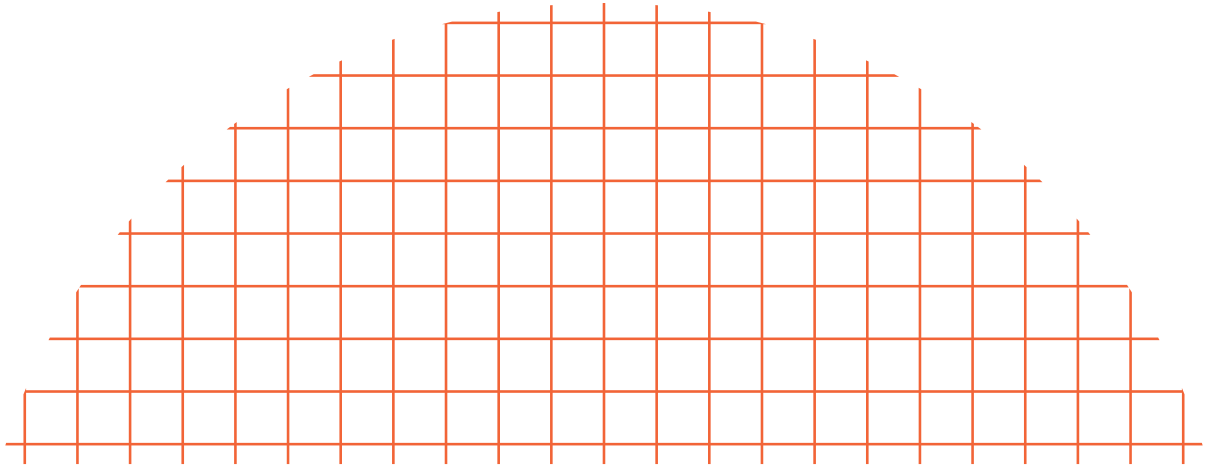
10. Kost en inwoon

Een belangrijke reden om langer thuis te blijven wonen kan zijn dat dit financieel voordeel biedt. Indien een jongere ervoor kiest om bij zijn ouders te blijven inwonen, en dus voor heel wat vaste kosten niet zelf moet instaan, dan zijn er heel wat ‘gedeelde’ kosten. Dit zijn uitgaven binnen het gezinsbudget die het gezin extra maakt omdat de jongere thuis blijft wonen, zoals de extra meerprijs voor het huren van een woning met een slaapkamer voor de jongere, de meerkost op vlak van voeding, energie en water en dergelijke. We gaan ervan uit dat er ook heel wat ‘eigen’ uitgaven zijn, dat zijn dan de uitgaven van de jongvolwassene voor eigen kleding, schoenen en herstel schoenen, ontspanning, vakantie, onderhouden relaties, gezondheidsverzekering en voorbehoedsmiddelen, basisbankdienst en mobiliteit (eigen abonnement openbaar vervoer, autodelen). Wanneer de jongere een eigen inkomen heeft is het dus redelijk om de jongere te vragen om aan het gezinsbudget bij te dragen ter compensatie van de gedeelde kosten voor kost en inwoon. Op basis van de referentiebudgetten berekenen we jaarlijks wat een redelijke bijdrage hiervoor is.

Tabel 37: Schatting van uitgaven voor kost en inwoon van een volwassen inwonend kind.

Extra uitgaven van het gezin voor inwonend volwassen kind: per maand in EUR	
Voeding	215.19
Huisvesting	149.96
Overige	156.72
Totaal kost en inwoon	521.87

Noot: meer informatie over hoe deze kosten het best in rekening gebracht kunnen worden is terug te vinden op onze website (<https://www.remiredi.be>).

THOMAS
MORE